

JOHN A. BRAUN

*Kristen – men
hvorfor lutheraner?*

EN ENKEL FRAMSTILLING AV
HVA LUTHERANERE TROR

JOHN A. BRAUN

*Kristen – men
hvorfor lutheraner?*

EN ENKEL FRAMSTILLING AV
HVA LUTHERANERE TROR

FORLAGET SCRIPTURA

© Forlaget Scriptura – 2010
Originaltittel: Positively Lutheran,
Northwestern Publishing House, Milwaukee, Wisconsin, USA.

Oversatt av Birgit Johannessen
Omslagsdesign og foto: Kjell Petter Bakken

ISBN 978-82-7517-16-1

BEKJENNELSE AV EN GAMMEL TRO

Fiskesymbolet! En enkel strektegning laget med en pinne i sanden eller blyant på papir. Det er en gammel trosbekjennelse. De første kristne brukte dette da de møtte forfølgelse for sin tro på Jesus. Fiskesymbolet var en hjelp til å identifisere seg selv og sine medkristne. I tillegg gav det beskyttelse mot å bli avslørt. Det fantes mange som ville drepe de troende og utslette deres tanker.

Vi ser fremdeles fisken som et symbol i kristen kunst i dag. Det finnes noen som fremdeles bruker det til å identifisere seg som kristne. Jeg har ofte sett det som klistremerke på biler. Hvis du ser nøye etter, kan du finne det i nesten alle kristne bokhandlere. Noen ganger kan du se fiskesymbolet i kirker, og fordi det er så enkelt, finnes det også i kirker som har preg av samtidskunst.

Hva betyr det? Fisken ble et symbol for det de første kristne trodde på fordi bokstavene i det greske ordet for *fisk* stod for fire ord som oppsummerer den kristne troen. Ordet staves *IXTHUS*. Den første bokstaven, *iota*, stod for Jesus. Den andre, *chi*, var forkortelse for Kristus. Vi ser fremdeles dette symbolet i kristen kunst i mange kirker. Den tredje bokstaven, *theta*, representerer det greske ordet for Gud, *theos*, og herfra har vi ordet teologi, som er læren om Gud. Den fjerde bokstaven, *ypsilon*, er den første bokstaven i et gresk ord som betyr "sønn". Og den siste bokstaven, *sigma*, betegnet det greske ordet for "frelser". Hele bekjennelsen betydde: Jesus Kristus, Guds sønn, Frelser.

Som det er med kristne til alle tider, var de som brukte symbolet, annerledes enn dem som ikke trodde på Jesus. De tilbad ikke de romerske og greske gudene og gudinnene. De deltok ikke i de umoralske skikkene i sin tid. De gikk ikke til de

hedenske templene eller deltok i religiøse ritualer sammen med dem som ikke var kristne. Isteden var de knyttet til Jesus. De tilbad ham og ham alene og ville være trofaste disipler av sin Herre og mester.

Da de tegnet fiskesymbolet på bakken eller et annet sted, var det en bekjennelse – en bekjennelse om hvem de var og hva de trodde om Jesus. Kristne kan ikke annet enn å bekjenne hva de tror om Jesus. De innser hvor viktig Jesus er, og de vil at alle skal forstå hans betydning. Jesus selv oppmuntret de troende til å bekjenne sin tro. Han sa: "Den som bekjenner meg for menneskene, ham skal også jeg kjennes ved for min Far i himmelen" (Matteus 10,32).

Ved et annet tilfelle hjalp Jesus sine troende til å bekjenne det de trodde om ham. Jesus begynte diskusjonen med å spørre sine disipler: "Hvem sier dere at jeg er?" (Matteus 16,15). Peter var den første som svarte: "Du er Messias, den levende Guds Sønn" (vers 16).

Hver generasjon som kom etter Peter, måtte svare på Herrens spørsmål: "Hvem sier dere at jeg er?" Det er ikke annerledes med oss. Vi vil også svare på Jesu spørsmål. Likesom de første kristne er dagens troende annerledes enn dem som ikke tror på Jesus. Når vi tenker på alt som skjer i verden, fra krig til stoffmisbruk og nedbrytende nytelser, ønsker kristne å stå fram og bli regnet som disipler av Jesus, tilbe ham og gjøre alt de kan for å leve som hans disipler i sine daglige liv, unngå umoral og holde seg til Jesu sannhet.

Den bekjennelsen er ikke lett. Peter avla den stille og modig da han var omgitt av de andre disiplene og stod framfor Jesus. Men det ble noe helt annet da han befant seg på øversteprestens gårds plass omgitt av dem som ønsket å se Jesus død. Da hevdet han at han ikke kjente Jesus og at han aldri hadde kjent ham. Det var enda vanskeligere senere i livet da han ble arrestert og måtte bestemme seg for om han ville forbli en Jesu disippel. Han valgte døden heller enn å fornekte Jesus igjen.

Så det å bekjenne Jesus er forbundet med noen vanskelige valg. Kanskje vil ikke vår bekjennelse resultere i død ved tortur eller en rask kule. Isteden kan vi miste venner vi trodde vi kjente, bli latterliggjort, eller måtte tåle mer skjult motstand

på andre måter. Å bekjenne Jesus er fremdeles ikke lett. Spørsmålet enhver troende må stille seg, er om det er verdt bryet å bekjenne seg som en Jesu disippel. Vi kan velge å fornekte Jesus og gå med strømmen hvis vi unngår å bli stemplet som kristne. Eller ...?

Eller vi kan bestemme oss for at det å være en Jesu disippel er verdt all æreløshet og forakt – verdt døden selv. Apostelen Paulus kom til den konklusjonen. Selv om han først forfulgte dem som trodde på Jesus, forstod han senere hva Jesus var verdt. Sent i livet ble han arrestert og satt i fengsel. Der satt han og ventet på om han skulle dø som Jesu disippel eller bli løslatt. Han var bestemt på at han heller ville dø som en Jesu disippel enn å fornekte Jesus. Han skrev: "Jeg regner alt som tap, fordi det å kjenne Kristus Jesus, min Herre, er så mye mer verd. For hans skyld har jeg tapt alt, og alt jeg har tapt, regner jeg som verdiløst skrap, bare jeg kan vinne Kristus og bli funnet i ham" (Filipperne 3,8-9).

Hva er det som gjør Jesus så verdifull? Hvorfor var både Peter og Paulus, så vel som tusener på tusener av andre kristne gjennom århundrene, villige til å gi opp alt for Jesus? Kan noen av oss komme til det samme punktet som hans disipler? Jeg tror ikke noen kan svare på det siste spørsmålet for noen andre. Det er et veldig personlig svar som kommer fra hvert enkelt hjerte og sinn. De som har bekjent Jesus, kan i det minste fortelle oss hvorfor de kom til det punktet. Vi kan lære hva de trodde om ham som gjorde ham så viktig.

En måte å gjøre det på, er å utforske hva kristne tror om Jesus. Vi kan begynne med den gamle bekjennelsen som ligger i det greske ordet *IXTHUS*, eller *fisk*. Den første bokstaven er *iota*, forkortelsen for Jesus.

JESUS

Troende har gjennom historien måttet redegjøre for hva de trodde på. Kristne bekjenner at de tror på Jesus. Men hvem er Jesus? Hvor kom han fra? Hvordan kan noen vite hvem han er? Dette er gode spørsmål som trenger svar.

Kristne tror at Jesus er en virkelig, historisk person. Han er ikke bare en oppdiktet figur i en eller annen myte, slik som de romerske gudene. Han er heller ikke et resultat av en dikters fantasi, slik som karakterene i gamle legender eller i moderne skjønnlitteratur. Han er en virkelig person som levde i den virkelige palestinske verden for over to tusen år siden.

Noen vil protestere mot at Jesus virkelig har levd, og hevde at han er oppfunnet av et eller annet geniale menneske. Men kristne har alltid trodd at Jesus er en virkelig person som levde på et bestemt sted til en bestemt tid. Hvis vi plasserer Jesus i en oppdiktet forestillingsverden, blir også budskapet om ham en menneskelig oppfinnelse. Men Jesus er en virkelig person, ikke en karakter i en fortelling eller et drama. Hans budskap er ikke noe som er konstruert av menneskelige hjerner, men en åpenbaring fra Gud.

Hvordan vet vi at Jesus er en virkelig person? Vi har dokumentasjonen fra øyenvitnene som snakket med ham, gikk sammen med ham og spiste sammen med ham. De lyttet til hans ord og så hvordan han så ut. Disse mennene var ikke akademikere eller filosofer, men vanlige folk. Noen var fiskere som hadde sin inntekt fra fiskefangsten sin. En var lege og en annen toller. Det vi vet om Jesus, kommer fra førstehånds øyenvitner. De skrev de fire første bøkene i Det nye testamente, som de kristne kaller evangelier. Evangelium betyr "gode nyheter", og vi kaller de fire første bøkene evangelier fordi de forteller historien om de gode nyhetene om Jesus.

En av tingene som gjør deres nedskrivning så interessant, er at deres historier om Jesus har overlevd århundrer med undersøkelser. Legen, Lukas, nevner andre historiske personer som har blitt bekreftet. Selv Pontius Pilatus, en romersk lands-

høvding, er ikke noen oppdiktet embetsmann, men en som er blitt bekreftet som autentisk både av religiøse og verdslige forskere. Også små detaljer stemmer med historien og skikkene i tiden.

I tillegg har vi kopier av evangeliene og Det nye testamente fra år 130 e.Kr. Ikke noe annet dokument fra antikken finnes så nær hendelsene som håndskriftene om Jesus. For eksempel er det eldste eksisterende håndskriftet av Caesars *Gallerkrigen*, som fant sted fra 58 til 50 f.Kr., datert til år 900 e.Kr. – over ni hundre år etter hendelsene. De første kristne var klar over betydningen av Jesus og forsikret seg om at andre fikk vite om det. Tross alt var det mange som satte livet inn på det de visste om Jesus.

De fleste kristne stoler på evangeliens beretninger ikke bare fordi disse øyenvitnene nedtegnet det de så, men også fordi de tror at Gud ledet vitnene til å skrive ned sannheten. Selvsagt skrev de ikke ned alt. Det ville ha vært umulig. Men det de skrev, var det de fremtidige generasjonene hadde behov for å vite. En av fiskerne, Johannes, har denne kommentaren i slutten av sitt evangelium: "Jesus gjorde også mange andre tegn for disiplenes øyne, som det ikke er skrevet om i denne boken. Men disse er skrevet ned for at dere skal tro at Jesus er Messias, Guds Sønn, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn" (Johannes 20,30-31).

Det diskuteres fremdeles om de fire evangelistene pyntet på historiene sine. Vi kommer tilbake til den saken senere. Men på dette punktet er beretningen klar. En som het Jesus, levde i Palestina. Hans ankomst var så viktig og betydningsfull at hans komme førte til en endring av kalenderen. Kristne regner årene etter tiden for Kristi fødsel, selv om det eksakte tidspunktet kan være vanskelig å fastslå.

På den ene side forteller øyenvitneskildringene oss at Jesus var svært lik ethvert annet menneske. Han ble født, spiste, gikk omkring, sov, gråt, blødde og døde. På den annen side forteller de oss at det var noe veldig spesielt med Jesus. Den gjennomarbeidede beretningen om hans fødsel som Lukas forteller, er velkjent for mange mennesker (Lukas 2). Jesus ble født i en liten landsby som het Betlehem i Judea. Moren måtte føde ham i en

stall da det ikke var noe annet ledig sted å gjøre det. Da han var født, viste det seg engler som forkynte hans fødsel til enkle gjeterne. Disse gjeterne kom for å se Jesusbarnet selv. Da de fant ham, priste de Gud for hans komme og delte ivrig gleden over hans fødsel med alle som ville høre.

Dette fører oss til det neste ordet i vår gamle bekjennelse. Den andre bokstaven *chi* står for Kristus.

KRISTUS

Dette navnet på Jesus har en svært dyp og grunnleggende viktig sannhet å fortelle oss. Moderne kristne bruker som oftest navnet som et annet navn på Jesus, slik de fleste av oss bruker familienavnet vårt som etternavn. Men navnet Kristus er faktisk en tittel. Peter brukte det som en tittel da han bekjente: "Du er Messias¹" (Matteus 16,16). De første kristne forstod ordet i betydningen "den salvede". Vi kan betrakte det som et navn som utpeker Jesus som den utvalgte.

Hva var det han ble utvalgt eller salvet til å gjøre? Så langt alle kunne se, var han ikke noen stor erobrere. Både før og etter han kom, var det romerne som hadde kontroll over middelhavslandene. Han opprettet ikke noen hær som skulle slåss. Selv da han ble arrestert, fortalte han disiplene sine at de ikke skulle gripe til våpen. Rolig bad han Peter om å stikke sverdet i sliren (Johannes 18,10-11).

Isteden kjenner vi ham som en lærer som kom for å vise oss veien. Han sa til og med: "Jeg er veien, sannheten og livet" (Johannes 14,6). De troende kjenner Jesus som den utvalgte som kom for å vise dem veien til Gud. Han er veien til Gud. Han fortsatte med å si: "Ingen kommer til Faderen uten ved meg" (vers 6).

Vi går noen ganger glipp av hovedpoenget i det Jesus underviste ved å innbille oss at budskapet hans var begrenset til en forkynnelse av ikke-vold, kjærlighet, toleranse og tilgivelse.

¹ *Messias* er det hebraiske ordet som tilsvarer det greske *Kristus*. (Overs. anm.)

Men hans budskap var langt dypere enn som så. En av forfatterne av Det nye testamente sa det på denne måten: "Mange ganger og på mange måter har Gud i fordums tid talt til fedrene gjennom profetene. Men nå, da de siste tider er kommet, har han talt til oss gjennom Sønnen" (Hebreerne 1,1-2). Alt dette var en del av Guds plan. Gud innså hvor håpløs menneskeheten var blitt og valgte å åpenbare en bedre vei. Den bedre veien er Jesus, og Jesus kom fra Gud for å gjøre Guds vei kjent.

Når Gud så på verden og dens folk, så han en verden fanget i umoral, hat, uenighet, misunnelse, egoistisk selvhevdelse, grusomhet og sinne. Alt dette medførte smerte og lidelse, ikke bare for hvert enkelt liv, men også for samfunn av alle slag. Slik er det fortsatt. Det som plaget Gud mest, var at disse feilene skilte menneskeheten fra ham. Gud så at alle mennesker – rike, fattige, mektige og svake – døde. Døden berørte alle fordi alle hadde syndens skade. Ikke en gang de mest velfunderte menneskelige ord kunne endre denne virkeligheten. Ingen kunne forandre på dette.

Ingen unntatt Gud. Han valgte å handle i kjærlighet til sine feilende og ufullkomne skapninger. Han planla en løsning, og planen innbefattet Jesus. Uten å vente på noe tegn på at noe menneske ville gjengjelde hans kjærlighet eller sette pris på gaven, handlet Gud. Gud valgte å sende Jesus som Kristus, den utvalgte, for å forandre på den håpløse situasjonen menneskeheten befant seg i. Hans utvalgte skulle lide straffen som alle menneskehetens synder fortjente. Han skulle bli slått og såret for menneskenes synder, slik at hele menneskeheten skulle bli tilgitt.

Gud utarbeidet hele redningsplanen. Han valgte tid og sted for Jesu komme til denne verden. Han bestemte hva Jesus skulle gjøre, hvordan han skulle lide, og hva slags død han skulle dø. Så gjorde Gud sin plan kjent for verden. Han sendte sine profeter for å åpenbare planen. Jesaja skrev: "På dette fjell skal han fjerne sløret som tilhyller alle folk, dekket som er lagt over alle folkeslag. Han skal oppsluke døden for evig" (25,7-8). I århundrer ventet tusener på Kristi komme.

Til Guds fastsatte tid ble Jesus sendt for å utføre alt Gud hadde planlagt. Ja, Jesus var Kristus, den salvede, eller den utvalgte.

Han beviste at han var den utvalgte da han stod opp fra de døde. Den hendelsen (oppstandelsen) beviste at Jesu oppdrag var fullført og døden selv var oppslukt og overvunnet for evig. Den forkynte at Gud godtok Jesu lidelse og død som betaling for hele menneskehetens synder. Jesus ofret seg en gang for alle, slik Gud hadde planlagt (Hebreerne 9,26).

Når troende bekjenner at Jesus er Kristus, uttrykker de sin tro på at Gud handlet ved å gi Jesus til verden. De bekjenner sannheten i et av de enkleste og mest kjente bibelsteder: "For så høyt elsket Gud verden at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv" (Johannes 3,16).

Kristne til alle tider har visst at Jesus er den som er Guds utvalgte. De vet at Jesus ikke bare kom for å lære oss veien til Gud. De vet at han er den som faktisk lagde veien til Gud for alle syndere. Da røveren på korset bad: "Jesus, husk på meg når du kommer i ditt rike," svarte Jesus: "Sannelig, jeg sier deg: I dag skal du være med meg i Paradis" (Lukas 23,42-43). Han er veien til Gud, og han fortsetter å ønske syndere velkommen til Paradis.

Vi kan spørre oss om Jesus er mer verdt enn livet her i verden. Fra begynnelsen tenkte de kristne det. De trodde at Jesus tilgav dem alle deres synder. De trodde at Jesus er veien til evig liv og himmelen. De bekjente ham heller enn å fornekte ham og ved å gjøre det, miste velsignelsen av hans liv, død og oppstandelse. Jesus hadde advart dem: "Den som fornekte meg for menneskene, ham skal også jeg fornekte for min Far i himmelen" (Matteus 10,33). Kristne har nok blitt brutalt behandlet og drept gjennom århundrene, men de visste at de ville våkne i himmelen på grunn av Jesus. Der hadde Gud lovet å tørke bort hver tåre fra deres øyne. I himmelen ville det ikke være mer død, sorg, gråt eller smerte (Åpenbaringen 21,4).

Deres tro begynte med disse enkle sannhetene, men den hvilte ikke bare på disse sannheter. Det er mer. Kristne tror at Jesus er mer enn bare et menneske utvalgt til å åpenbare Guds vei. Jesus sa at han er "veien", og uten ham er det ingen som kommer til Faderen. Jesus sa også til disiplene sine: "Den som ikke ærer Sønnen, ærer heller ikke Faderen som har sendt ham"

(Johannes 5,23). Disse Jesu ord avslører en spesiell sannhet som skiller kristne fra alle andre slags troende. De tror at Jesus er mer enn en stor menneskelig tenker og et moralsk forbilde. Jesus hevder at han er Guds Sønn. Den tredje bokstaven i ordet fisk er *theta*, og den fjerde er *ypsilon*. I den gamle bekjennelsen er dette oppsummeringen av den kristne troen på at Jesus er mer enn bare et stort menneske.

GUDS SØNN

Lukas skrev ned beretningen om Jesu fødsel (Lukas 2). Josef hadde tatt med Maria, Jesu mor, til Betlehem på grunn av en folketelling beordret av den romerske keiser Augustus. Hun fødte Jesus i en stall og la ham i en krybbe fordi det ikke var rom for dem i herberget. Lukas skrev senere at Jesus "ble holdt for å være sønn av Josef" (Lukas 3,23). Jesus ville normalt være kjent som Jesus, sønn av Josef, den alminnelige betegnelsen på en mann født i et jødisk hjem på den tiden.

Men Lukas er nøye med å si at disse første troende så på Jesus som mer enn Josefs sønn da han skrev: "Han ble holdt for å være". De som hadde en overfladisk kjennskap til Jesus, ville nok kalt ham "sønn av Josef". Men det å lytte til ham og se ham, gjorde at han ble identifisert på en annen måte. Jesus kalte seg selv ofte "Menneskesønnen", men andre kjente ham som Guds Sønn. Peter bekjente at Jesus ikke bare var Messias, men også "den levende Guds Sønn" (Matteus 16,16). De første kristne bekjente seg til den samme troen.

Hva var det Peter og de andre hørte og så som gjorde dem så sikre på at Jesus var Guds Sønn? Peter, sammen med sin bror Andreas, og Jakob og Johannes, var fiskere ved Galileasjøen. De visste hva de kunne forvente seg i en båt ute på sjøen. En dag ville Jesus at de skulle dra til den andre siden av sjøen. Dermed gikk disiplene, inkludert de fire fiskerne, om bord i flere ulike båter for å ta turen over. En kraftig storm blåste opp mens Jesus sov bak i båten. Disiplene ble skrekkslagne. De vekket Jesus. Han reiste seg og befalte vinden og bølgene: "Stille! Vær rolig!"

Det ble helt stille. Disiplene spurte: "Hvem er han? Både vind og sjø adlyder ham" (Markus 4,35-41).

Andre bemerkelsesverdige handlinger Jesus gjorde, overbeviste dem om at han ikke bare var et menneske. Mange trodde at disse miraklene bare var tryllekunst, drøye historier, eller til og med mirakler utført med djevelens makt. Mange tror dette fremdeles i dag. Men Jesu mirakler skjedde stadig i løpet av hans virksomhet. Et av de største miraklene hans var å reise Lasarus opp fra de døde etter at han hadde vært i graven i fire dager. Etter det underet ble Jesu motstandere bestemt på at han måtte dø. Andre kom til den slutning at han var Guds Sønn.

Ved en anledning sa Jesus: "For likesom Faderen reiser opp de døde og gjør dem levende, slik gjør også Sønnen levende dem han vil" (Johannes 5,21). Med disse ordene forkynte Jesus frimodig at han var lik sin Far i himmelen og at de delte makten over døden. Det som tilhører Faderen, tilhører Sønnen! Mer enn en gang og på mange måter gjentok Jesus påstanden om at han er lik sin himmelske Far.

Peter og de andre disiplene trakk den slutning at Jesus er Guds Sønn. Han var Gud, kommet til jorden som menneske. Rett nok har mange mennesker påstått at de er guddommelige. Noen av dem var mektige keisere kjent for sine bragder. Andre led av sinnssykdom. Det som setter Jesus i en annen klasse enn alle de andre, er ikke så mye underne han utførte eller ordene han sa, men hans egen oppstandelse fra de døde. Hans oppstandelse fra de døde slår fast forskjellen fra de andre. Han sa at han skulle vende tilbake til livet etter sin død. Han gjorde det. Bevisene for hans oppstandelse er overbevisende. Han er Guds Sønn.

Troende har gjennom århundrene bekjent at Jesus er Guds Sønn. De tror at han fantes før han kom til jorden; han var og er evig. En av dem som så Jesus, skrev at Jesus var i begynnelsen og utøvde sin makt gjennom skapelsen av verden (Johannes 1,1-3). Han fortsatte med å si at Jesu budskap kom direkte fra Gud selv, "Ingen har noen gang sett Gud, men den enbårne, som er Gud, og som er i Faderens favn, han har vist oss hvem han er" (vers 18).

Kristne legger merke til hva Jesus sa. De verdsetter hans ord som livets og kjærlighetens ord fra Gud. Når troende bekjen-

ner at Jesus er Sønn av den levende Gud, blir de forbundet med Jesus. Alle som bekjenner Jesus som Guds Sønn, ser på Jesus som Gud som trådte inn i menneskenes historie. Han ble et menneskelig spedbarn i Betlehem, vokste opp i Palestina, underviste folk, samlet disipler, led og døde, men stod så opp igjen. Jesus, som evig Gud, ydmyket seg og ble kjøtt og blod. Dette er et under vi ikke fullt ut kan forstå. Det avhenger av Guds makt og ikke av vår evne til å fatte mysteriet.

Som seierherren over døden selv er Jesus Kristus, Guds Sønn, levende, men ikke bare levende i sine etterfølgeres minne. Disiplenes budskap etter hans oppstandelse var helt klart. Jesus er ikke død; han stod opp fra døden og graven. De bekjente, forkynte, vitnet og levde med vissheten om at fordi Jesus stod opp fra de døde, skulle de også stå opp. Veldig mange mener at tanken om en oppstandelse fra de døde er for mye å tro på. Men de troende setter dette store håpet høyt. De ser på Jesus som sitt trygge og sikre håp. Hvordan kan vi ellers forklare motet hos disse vanlige mennene som Jesus kalte til disipler? Hvordan kan man ellers forklare deres villighet til å dø i sine fienders hender?

De som tegnet fiskesymbolet i sanden, hadde tro på disse sannhetene. De trodde at Jesus stod opp og deretter steg opp til sin himmelske stilling som universets Herre. I deres tro var Jesus i sentrum. Jesus hadde vært her på jorden, og han har makten til å styre alt til det beste for dem som bekjenner ham som Herre. Fordi de visste hvor høyt han elsket dem, stolte de på hans kjærlige omsorg for dem og alle ting. Tross alt hadde han kommet til verden for å lide og dø for dem. På grunn av en slik kjærlighet er det ikke noe problem som er for stort for hans makt. Når fare, vansker, død og lidelse kommer inn i de troendes liv, vet de at selv disse tingene på en eller annen måte vil være til det beste for dem.

De bekjente Jesus, Guds Sønn, og ventet tålmodig på at han skulle komme på den siste dag, slik han hadde lovet. Jesus lovet at når han kom tilbake, skulle han reise opp alle de døde, dømme menneskeheten, og ta imot alle troende i den fullkomne gleden som er det evige liv. Helt fra begynnelsen har kristne satt sin lit til Jesus som Guds Sønn og sett liv og død – ja, alle

menneskelivets hendelser – i lys av de vaktsumme øynene til en som elsket dem. Vi tror det som de gamle kristne trodde, og lik dem setter vi stor pris på Jesus, Guds Sønn.

Men det er mer. Den siste bokstaven i denne gamle bekjennelsen er *sigma*, som er den første bokstaven i det greske ordet for Frelser. Kombinert med de andre bokstavene, representerer fisken en forkortet bekjennelse: "Jesus Kristus, Guds Sønn, Frelser".

FRELSER

Det å kalle Jesus for Frelseren har vært en del av det kristne vokabularet i mange århundrer. Vi synger det i våre salmer, sier det i våre bønner og lytter til hverandre når vi snakker om Jesus som verdens frelser. Kanskje bruker vi ordet så ofte at det har blitt en tom frase som andre ikke forstår.

Hva mente de første kristne da de beskrev Jesus som sin Frelser? Hva mener vi i dag?

Før vi kan svare på de spørsmålene, må vi spørre hva det er ved vår menneskelige tilværelse som krever redning. Hva er det vi trenger å bli frelst fra?

Noen foretrekker å tenke at livet er fint akkurat slik det er, fylt av glede og tilfredsstillelse, og også noen ganger fylt av skuffelser og sorg. Den tanken heller i retning av at vi ikke er noe bedre enn andre som har levd, og heller ikke noe verre. Vi gjør så godt vi kan, får med oss noen øyeblikk med lykke, og så forsvinner vi som alle andre.

Kristne er ikke tilfreds med en slik tanke. De tror at Gud sendte Jesus for å frelse oss til noe mye bedre. Det kristne perspektivet begynner ikke så mye med frustrasjonen over verden vi lever i som misnøyen med det som er inne i det menneskelige hjertet. Kristne tror at de er skapninger med feil og ufullkommenhet – syndere. De er en del av problemet selv, feilende skapninger som bidrar til vold, grådighet og fordommer. Det er til og med verre enn som så. På grunn av synden inne i dem og alle mennesker er menneskeheten skilt fra Gud, tror de kristne.

Kristne er plaget av sine egne hyppige fall og den moralske

fordervelsen i verden rundt seg. De ser hat, sjalusi, grådighet, overstadig beruselse, og utslag av raseri som kommer av dette onde. De er vitne til vold, voldtekt, slag og død. De har hørt Jesu ord: "Fra hjertet kommer onde tanker, mord, ekteskapsbrudd, hor, tyveri, falskt vitnesbyrd, spott" (Matteus 15,19).

Når de innrømmer at slike ting også finnes i deres egne hjerter, finner de det umulig å stenge dem ute. Selv når kristne klarer å holde sine verste synder og feil i sjakk, er de oppmerksomme på kilden til det onde. Selv om de kan være respektable utad, finnes det sinne, hevnløst og umoralske tanker inne i dem. Kanskje holdes de i tømme noen ganger, men det skjer likevel at harde ord kommer fra den kristnes munn for å såre andre. Andre ganger er synder som er skjult på innsiden, for det meste i dvale, men så kan de plutselig vise seg i handlinger som er mot Guds vilje.

Selv om noen kunne leve et fullkomment liv, ville det ikke være nok til å oppfylle Guds krav. Kristne har ikke bare en dyp forståelse av sin egen ufullkommenhet, men også en dyp forståelse av en hellig, fullkommen og mektig Gud. Ufullkomne skapninger kan ikke bli stående på egen hånd foran en slik god Gud. Bra oppførsel og de beste hensikter er ikke nok. Kristne vet at Gud ikke kan tilfredsstilles bare ved at vi oppfører oss fint noen ganger og faller moralsk andre ganger. Det er ikke noe menneske som kan finne noen utvei; alle mennesker kommer til kort når det gjelder å oppnå å bli stående for Gud.

De første kristne bekjente sin hjelpeløshet når de hevdet at Jesus var deres frelser. De visste at bare Jesus kunne redde dem fra det som forderver menneskehjertet. Han ble alle menneskers stedfortreder. For det første adlød han Gud fullstendig og oppnådde til fulle det som ikke noe menneske kunne klare – et moralsk fullkomment liv. For det andre utholdt han straffen som hver eneste synder fortjente. Han ble knust, såret og slått for menneskehetens synder.

Når kristne hevder at Jesus er deres frelser, anerkjenner de at han alene har reddet dem fra deres håpløse kamp mot synden. Han har ikke bare reddet dem fra synden, men også tatt vekk konsekvensene av synden. På grunn av Jesus vil mennesker som stoler på ham, ikke lenger frykte Guds straff for syndene

i helvete. Jesus har tatt vekk straffen. Til og med døden selv endres på grunn av Jesus. De troende ser på døden som inngangsporten til evig liv med Gud. De bekjenner: "Syndens lønn er døden, men Guds nådes gave er evig liv i Kristus Jesus, vår Herre" (Romerne 6,23).

Når Kristus kommer tilbake for å holde dom, vil han dømme etter hva menneskene har gjort med gaven han har gitt dem fritt og for intet. Alle mennesker synder, også de kristne. Alle fortjener straff og evig adskillelse fra Gud. Men Gud sendte Jesus som utvei og redning fra synden og dens konsekvenser. Når et menneske klynger seg til Jesus som sin frelser, holder det seg til den eneste redningen som Gud tilbyr alle syndere. De som avviser Guds gave, eller som tror de kan finne en annen måte å bli frelst på, må ta konsekvensene av sitt avslag og sin vantro. Jesus er Frelseren. De første kristne bekjente det, og det samme gjør de kristne i dag.

Jeg vil også påpeke at når disse kristne bekjente "Jesus Kristus, Guds Sønn, Frelser", gjorde de det ikke som en slags magisk besvergelse som skulle holde vansker og djevelen borte. De så ikke på det som noen lykkeamulett som kunne berøres i fare og vanskeligheter, mens den i andre situasjoner ble oppbevart trygt i en lomme eller pung. Tvert imot levde de ut sin tro. Jesus tilgav dem, og de arbeidet for å tilgi andre. De forstod den dype kjærligheten som Jesus elsket dem med, og de levde i forvisningen om at hans kjærlighet ikke ville svikte selv om deres formuer gjorde det, eller selv om det stormet fælt på deres egne personlige hav. De fant fred i hans tilgivelse og levde i fred med andre. De visste hva som behaget Jesus, så de strebet etter å glede ham på alle måter. De visste at himmelen ventet på dem, så de levde som fremmede og utlendinger i dette livet.

Andre mennesker som ble kjent med dem, ble nysgjerrige på hva det var som gjorde disse så annerledes. De ønsket å få vite hva som var kilden til de kristnes håp og fred. Så disse kristne delte håpet de hadde på grunn av Jesus. Andre så på dem som en trussel og unngikk dem. Og atter andre igjen ønsket å utrydde dem totalt fra jorden. Men livene til disse troende fløt fram fra sannheten de bekjente, lik en sval, frisk og klukkende bekk som rant gjennom et varmt, tørt land.

SENERE BEKJENNELSER AV JESUS OG GUDS SANNHET

Etter hvert avtok forfølgelsen av de kristne i historien. Den har aldri forsvunnet helt i løpet av århundrene. Men ettersom de kristne økte i antall, trengte de ikke lenger å møtes i hemmelighet. Nye generasjoner av troende bekjente seg til Jesus og ble en akseptert gruppe i samfunnet – ja, til og med en favorisert gruppe. De nedskrevne øyenvitneskildringene og den første generasjon av troende forble den eneste pålitelige kilden til informasjonen om Jesus og Guds sannhet. Det nye testamente er denne kilden. Generasjon etter generasjon vendte seg til øyenvitneskildringene og fant den virkelige Jesus.

Kristne innså at Gud var den som forsikret seg om at de historiene som øyenvitnene fortalte, var korrekte og sanne. De trodde at Gud inspirerte forfatterne til å skrive det de skrev. Ordene kom virkelig fra de som var til stede. Men ordene var mer pålitelige enn en rent menneskelig øyenvitneskildring. Guds Ånd gav bibelforfatterne nøyaktig de ordene han ville at de skulle skrive ned (1 Korinter 2,6-13; 2 Timoteus 3,16). Gud åpenbarte seg gjennom deres guddommelig inspirerte ord. Kristendommen har alltid hevdet at den er en religion åpenbart av Gud selv, ikke en tro som utviklet seg gjennom en kollektiv, menneskelig tankegang.

De kristne aksepterte Det nye testamentes bøker som Guds ord. De aksepterte også den Skriften som Jesus anerkjente – Det gamle testamente. Jesus siterte stykker fra Det gamle testamente for å underbygge sine utsagn. Han henviste til gammeltestamentlige ideer og oppfatninger i sin lære, og han hevdet at han var kommet for å oppfylle alt som var lovet i Det gamle testamente. Det gamle og Det nye testamente er kildebøkene for all kristen lære. Vi aksepterer fremdeles Bibelen som Guds ord.

Rett nok er det ikke alle som aksepterer den holdningen. Noen satte spørsmålstegn ved det som var skrevet. Andre la til ideer, tolkninger og til og med nye bøker for å støtte læresetninger som var annerledes enn Bibelens. Hver gang de kristne ble utfordret eller kritisert, vendte de tilbake til Boken – Det

gamle og Det nye testamente – for å finne svar. Etter å ha studert kilden, utvidet de sin bekjennelse for å gjøre det klart hva de trodde på.

Jesus hadde sagt til sine disipler at de skulle døpe i "Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn" (Matteus 28,19). Tidlig var det andre som begynte å lure på akkurat hva det var de kristne mente med den formuleringen. Den første versjonen av den apostoliske bekjennelse kom omkring 150 e.Kr. Den omfattet og utdypet den enkle troen til de kristne som ble døpt i Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn.

Da det ble nødvendig med ytterligere presiseringer, studerte de kristne øyenvitneskildringene og bekjente troen på ny. Da de kristne stod fram etter at hemmeligholdelsen og forfølgelsen tok slutt, var det andre som stilte spørsmål om hvem Jesus var. De spurte om Jesus virkelig var Gud eller bare lik Gud. Etter diskusjoner om hva Skriftene åpenbarte om Gud, tok de kristne i bruk en annen bekjennelse. I Nikea, i år 325, bekjente de at Jesus er "sann Gud av sann Gud, født, ikke skapt, av samme vesen som Faderen". Senere var det noen som satte spørsmålsteget ved om Gud var Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd. Etter å ha ransaket Skriftene, møtte de kristne utfordringen fra dem som fornektet treenigheten, med den athanasianske trosbekjennelse og bekjente: "Slik er Faderen Gud, Sønnen Gud, Den Hellige Ånd Gud, og likevel er det ikke tre guder, men én Gud."

Lutherske kristne har fulgt mønsteret fra de første troende. De stadfester uten reserverasjoner en fast tro på Jesus Kristus, Guds Sønn, Frelser. De bekjenner sannhetene i den apostoliske bekjennelse nesten hver gang de samles til gudstjeneste. Den nikenske trosbekjennelse har også en jevnlig plass i gudstjenesten. Den lengre athanasianske trosbekjennelsen finnes i lutherske andaktsbøker over hele verden. Lutheranere verdsetter Herren Jesus slik han er åpenbart i Skriftene og slik han har blitt bekjent av alle de troende før dem.

Utfordringene for sann kristen tro har ikke blitt borte. Det ser ut som om hver generasjon må fastslå på nytt det som de første kristne bekjente gjennom fiskesymbolet. I tillegg kommer det nye utfordringer som krever at de kristne står fram og blir

lagt merke til i sin verden og i sin tid. Vi lutheranere vet at ikke enhver religiøs forestilling er riktig eller sann. Vi, som alle kristne, ønsker å holde fast ved Jesus og bekjenne det vi tror om ham. Vår bekjennelse er ikke noe nytt eller noe annerledes enn det kristne gjennom tidene har trodd og bekjent.

EN GAMMEL TRO BEKREFTET PÅ NYTT

Først skal vi ha en kort historietime. Det var en som en gang skrev at mennesker er lutherske fordi de er kristne. Gjennom århundrene er det mange som har kommet med forvrengninger av Bibelen og Jesus. Noen av disse forvrengningene ble en del av kirkens undervisning. Mange hadde innvendinger mot forvrengningene gjennom årene, men de fortsatte å bli forkynt. Til tross for dette har trofaste kristne fortsatt å høre Jesu stemme og unngått den falske læren. De fant hjelp i disse ordene av Jesus: "Vokt dere for de falske profeter! De kommer til dere i saueham, men innvendig er de glupske ulver" (Matteus 7,15).

En av de som kom med innvendinger mot de falske læresetningene, var Martin Luther. Sammen med andre kristne i sin tid slo han fast det han trodde Bibelen sa om Jesus og Guds sannhet. Over en periode på omkring 60 år bekjente disse kristne sin tro offentlig og tydelig. De skrev ned det de trodde i en serie med dokumenter som fikk navnet de lutherske bekjennelsesskrifter². Noen av disse dokumentene er Martin Luthers verk, men det siste av dem ble skrevet etter at Luther døde. De bekrefter alle på nytt de sannheter som de første kristne trodde og de sannheter kristne fremdeles tror på. Fordi Luther bekjente at Bibelen er Guds ord, blir de som har overtatt sannhetene som disse bekjennelsesskriftene uttrykker, kalt lutheranere.

På grunn av utfordringene den gamle troen møtte på Martin

² Disse bekjennelsene er samlet i *Konkordieboken* og inneholder følgende bekjennelsesskrifter: Den apostoliske trosbekjennelse, Den nikenske trosbekjennelse, Den athanasianske trosbekjennelse, Den augsburgske bekjennelse, Apologi (Forsvar) for den augsburgske bekjennelse, De schmalkaldiske artikler, Traktaten om pavens makt og overhøyhet, Luthers lille katekisme, Luthers store katekisme, Konkordieformelen (både Summarisk begrep og Den grundige forklaring).

Luthers tid, vendte han tilbake til Bibelen for å oppdage sannhetene Gud åpenbarte der. Han ledet også andre tilbake til Skriftene. Hvis Luther og de andre ikke kunne finne støtte for det de trodde i Bibelen, var det bare menneskelige oppfatninger. Men hver gang de fant et klart budskap fra Bibelen, var de bundet til å bekjenne det. I Skriften fant de Jesu røst, sin Frelasers stemme. Jesus sa: "Mine sauer hører min røst, jeg kjenner dem, og de følger meg" (Johannes 10,27). Skriftene etter øyenvitnene som var under innflytelse og inspirasjon av Den Hellige Ånd, betydde mer enn alle teologiske bøker i hele verden. Som de første kristne var disse tidlige lutheranerne truet på livet. Men de regnet sannheten om Jesus som viktigere enn alt annet.

Når vi leter på Bibelens sider, bekrefter de bekjennelsen fra apostlene og de troende som brukte fiskesymbolet som tegn på sin tro. Luther oversatte til og med Bibelen til vanlig folks språk, slik at de kunne lese Skriften på egen hånd. Mange kom til tro på at Jesus er Kristus, Guds Sønn og verdens Frelser. Ved å slå fast disse sannhetene på ny, satte Luther og de andre Jesus i sentrum for sin tro.

En av forvrengningene som hadde fått veldig stor innflytelse i løpet av århundrene, hadde sammenheng med ordene Jesus sa etter at Peter hadde bekjent sin tro. Da Jesus spurte: "Hvem sier folk at Menneskesønnen er?", var Peter rask til å svare på vegne av de andre disiplene: "Du er Messias, den levende Guds Sønn." Jesus svarte: "Du er Peter; på denne klippe vil jeg bygge min kirke, og dødsrikets porter skal ikke få makt over den" (Matteus 16,13;16;18). Forsiktig i begynnelsen og så stadig mer tydelig vokste tanken om at Jesus bygde sin kirke på mennesket Peter, og ikke det Peter bekjente.

Jesus sa ikke at han skulle bygge sin kirke på Peter, men på det Peter nettopp hadde bekjent: Jesus er Messias, den levende Guds Sønn. Kristne blir en del av kirken når de bekjenner Jesus som sin frelser. Den tidlige kirken kjente ikke til tanken om at Jesus skulle bygge sin kirke på Peter. De bekjente ganske enkelt: "Jesus Kristus, Guds Sønn, Frelser".

Apostelen Paulus slår fast hva som er kirkens grunnvoll, nemlig apostlene og profetene, det vil si det Gud åpenbarte for apostlene og profetene, og Jesus Kristus er hjørnesteinen i

kirken (Efeserne 2,19-22). Det står ikke i Peters brev i Det nye testamente at han mener han er kirkens grunnvoll, men i stedet identifiserer han Jesus som kirkens hjørnestein (1 Peter 2,4-8). Lutheranere har kjempet for å plassere kirken på Skriftens solide grunn – dvs. det som øyenvitnene skrev ned, og det Gud åpenbarte for forfatterne av Det gamle testamente. Som Peter bekjenner vi at vi tror på Jesus, den levende Guds Sønn, og all vår tro kommer fra denne grunnleggende bekjennelsen.

JESUS I SENTRUM

Det er så mange feilaktige tanker som gjennom tidene har forvrengt Jesu unike posisjon. Av ulike grunner er det fremdeles mange slike tanker som kommer fram. Men akkurat som mange av oss kjemper for å holde i fokus det som er viktig, kjemper lutheranere for å holde Jesus i fokus. Hvis vi mister vårt fokus, blir vi distraheret og begynner å konsentrere oss om ting som ikke er til noen hjelp. Hele den lutherske tankegangen og troen er sentrert rundt Jesus. Likesom kristne opp igjennom historien tror vi at Jesus var en virkelig historisk person. Han kom inn i menneskenes historie på et bestemt sted og tidspunkt.

Jesus er Messias, den utvalgte, som er sendt av Gud. Han kom i et bestemt oppdrag – å redde verden fra synd og død. Vi bekjenner at Jesus ble menneske fordi han måtte gå inn i alle menneskers sted og lide konsekvensene av menneskehetens synd. Han gjorde det da han ble slått og korsfestet og døde. Hans offer var nok, ikke bare fordi Jesus var et uskyldig offer. Han var også Guds Sønn. Fordi Jesus var mer enn bare et menneske, er han stedfortreder for hele menneskeheten, ikke bare for én person eller bare én gruppe mennesker. Jesus døde for alle mennesker.

Det er et faktum – en historisk virkelighet. De fleste setter ikke for alvor spørsmålsteget ved om Jesus virkelig døde. Det er noen som gjør det. De fleste innvendinger er utfordringer overfor virkningen av Jesu død. Men Bibelen er klar også på det punktet. Forfatteren av Hebreerbrevet sier det på denne

måten: "Offeret har han båret fram én gang for alle da han ofret seg selv" (7,27). Da døperen Johannes identifiserte Jesus, sa han: "Se, der er Guds lam, som bærer verdens synd" (Johannes 1,29). Guds kjærlighet gjelder alle mennesker til alle tider, og Jesu offer er for hele menneskeheten.

Og det er mer enn som så. Jesus var fullkommen på alle måter. Han holdt de ti bud uten noen fall eller feiltrinn. Hans fullkomne lydighet overfor Guds vilje var ikke noe han gjorde for sin egen skyld, men for menneskeheten. Det var én som måtte dø for å betale for menneskenes synder, og én måtte holde Guds bud, også for hele menneskeheten. Fordi Jesus var stedfortrederen for menneskeheten, blir hans fullkomne lydighet tilregnet hver synder – alle mennesker.

Lutheranere bekjenner at Jesu offer og fullkomne lydighet ble utført av nåde. Med andre ord er det en ufortjent gave fra Gud til uverdige mennesker. Jesu anstrengelser for verdens syndere var ikke avhengig av noen menneskelig handling, følelse eller tanke. Det var Guds verk på alle måter. Og det er gjort for alltid. Det er som om Gud lagde en uvurderlig gave vi ikke kunne kjøpe selv, pakket den inn i den fineste eske og det fineste innpakningspapir som kan tenkes, og så overrakte den til menneskeheten. Gud spurte ikke om vi ønsket oss gaven. Han så ikke etter om vi fortjente den, eller om vi kunne komme til å fortjene den gjennom en god gjerning i fremtiden. Han bare gjorde det; han gav. Det er det som står i Johannes 3,16: "For så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne."

GUDS ERKLÆRING FOR ALLE SYNDERE

Fordi Jesus led for verdens synder og fordi han levde et fullkomment og hellig liv for oss, sendte Gud ut en erklæring. Han erklærte hele verden hellig og fri for synd. Jesu død var nok til å betale straffen som alle verdens syndere pådro seg. Hans fullkomne liv stod for det fullkomne livet vi alle skulle ha levd.

Jesus står i sentrum for alle Guds handlinger. Gud står bak

erklæringen; det finnes ikke noen høyere autoritet. Erklæringen står fast for alle tider og for alle folk – en gang for alle. Lutheranere kaller dette for *den objektive rettferdiggjørelsen* fordi det er en erklæring som er basert på de historiske hendelsene Jesu liv og død. Det er det Gud forteller oss når han sier at vi ufortjent og av hans nåde blir erklært rettferdige på grunn av forløsningen i Kristus Jesus (Romerne 3,24).

Denne erklæringen eller dette dekretet betyr at hele verden er frikjent for synd. Gud forkynte for verden at alle som har gaven han har gjort i stand for oss, skal regnes som uskyldige og vil komme til paradiset. Han sa: "Så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus" (Romerne 8,1).

Jesus ikke bare innehar plassen i sentrum for all Guds handling; han er også hjørnesteinen i alle ting for oss. Det lille ordet *i* betyr "forbundet med". Alle som er forbundet med Jesus, eller som Paulus sier, "er i Kristus Jesus", har alt det som Gud tilbyr verden. Gud lover tilgivelse og evig liv i forbindelse med Jesus. Paulus skrev også: "Guds nådes gave er evig liv i Kristus Jesus, vår Herre" (Romerne 6,23).

Hvordan blir man *i Kristus Jesus*, eller hvordan blir man *forbundet med Kristus Jesus*? Bibelen svarer også på det spørsmålet. Disse velsignelsene kommer "ved troen på Jesus Kristus, til alle som tror" (Romerne 3,22). De som stoler på Gud når han sier at Jesus betalte for verdens synder, mottar Guds store gaver. Hver enkelt i dette verdens hav av mennesker som stoler på Jesus og det Gud gir i forbindelse med Jesus, har Guds tilgivelse og evig liv. Når noen stoler på at Gud har villet gi denne gaven til ham eller henne personlig, tar troen imot gaven, pakker den opp og gjør den til en personlig eiendel. Lutheranere kaller dette for den *subjektive*, eller personlige, *rettferdiggjørelsen*, fordi troen griper Guds velsignelser gitt til den enkelte.

De som ikke stoler på Guds løfter i Jesus, forkaster den eneste redningen fra synd og død som Gud selv har skaffet til veie. Når noen ikke vender seg fra synden og døden og stoler på Jesus, sier disse enkeltpersonene til Gud: "Nei, ellers takk". Kanskje de ikke ser noen grunn til å stole på Jesus. Kanskje de trekker den slutning at deres eget liv er bra nok. Atter andre kan mene at dette er da altfor lett. Uansett hva som er grunnen, alle som

ikke stoler på Jesus, har ikke tilgivelse eller evig liv. Det var det Jesus mente da han sa: "Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Faderen uten ved meg" (Johannes 14,6). Ved første blick ser det ut som om ingenting er annerledes for dem som ikke tror. Livet går opp og ned, med gleder og sorger, suksesser og fiaskoer. Til slutt vil personen uten tro på Kristus møte døden uten Guds velsignelser.

LIVET FORBUNDET MED KRISTUS

Mennesker fødes inn i denne verden som ufullkomne skapninger. Ufullkommenheten er åndelig så vel som fysisk. For det første viser det seg i vår egoisme, vårt sinne, vår sjalusi, vår selvheldelse og misunnelse. Fordi vi ikke kjenner Jesus, skaper vi også oppfatninger omkring Gud, som går ut på at mennesker handler godt for å fortjene Guds kjærlighet og aksept. For det andre viser ufullkommenheten seg i den langsomme nedbrytningen av våre menneskelige kropp. Vi eldes, og til slutt dør vi.

I Det gamle testamente sier kong David det på denne måten: "Ja, jeg kom til verden med skyld, med synd ble jeg til i mors liv" (Salme 51,7). Apostelen Paulus skrev: "Dere var en gang døde på grunn av deres misgjerninger og synder. Dere levde på den nåværende verdens vis" (Efeserne 2,1-2). Denne ufullkommenheten er ikke bare en liten feil som lett kan tørkes bort som en søleflekk i ansiktet. Men det er en dyptgående tilstand som vi overfører til våre barn. Det er ikke slik Gud skapte menneskene, men det er slik vi har blitt.

Gjennom århundrene har menneskene utviklet avanserte oppfatninger om den guddommelige natur og menneskets forhold til Gud. Ikke en eneste av dem har likevel tenkt ut det Gud åpenbarer i Bibelen. Overlatt til oss selv kan vi ikke kjenne Jesus og ikke fatte Guds sannheter. Uten Guds kraft kan vi ikke velge Gud eller bestemme oss for å stole på Jesus. Gud vekker troen i oss ved Den Hellige Ånds kraft, som virker gjennom det enkle budskapet fra Jesus Kristus – evangeliet. Den troen griper Guds velsignelser: tilgivelse og evig liv.

Å leve som en Jesu disippel

Men troen på Jesus er mer enn bare en forsikringsavtale for det evige liv etter dette. Guds erklæring om tilgivelse for synderen er ikke en rettighet som tillater de troende å handle i strid med Guds vilje. Den kristnes tro er ikke en gjenstand eller en ting han eller hun legger til side på et trygt sted. Forbindelsen med Jesus endrer en person. Ja, troen mottar tilgivelse og evig liv, men den forandrer også livet til den kristne.

Jesus lærte oss en lignelse som hjelper oss å forstå forvandlingen. Han fortalte om en mann som skyldte en konge en stor pengesum – det ville ha tilsvart mange millioner kroner i vår kultur. Kongen etterga mannen gjelden hans, selv om han ikke fortjente det. Mannen var takknemlig, men den nådige tilgivelsen fra kongen endret ikke mannen. Han gikk ut og fengslet helt hensynsløst en annen mann som skyldte ham noen få kroner. Kongen fikk høre om mannens oppførsel, trakk tilbake sin tilgivelse, og satte mannen i fengsel. (Matteus 18,21-35). Kongens spørsmål viser tydelig poenget i fortellingen Jesus la fram: "Hele gjelden ettergav jeg deg fordi du bad meg om det. Burde ikke også du vært barmhjertig mot din medtjener, som jeg var det mot deg?" (vers 32-33).

De som tror på Jesus, mottar Guds fulle tilgivelse ved tro. Gud ville ikke vente og se om noen av oss ville oppføre oss bra, handle vennlig, eller vise en tendens til å elske Gud. Helt gratis gav Gud den ufortjente gaven som er tilgivelse gjennom Jesus. Når denne Guds gave en gang er mottatt i tro, vil den endre vår holdning overfor Gud og andre mennesker. Forbindelsen med Jesus forvandler oss.

Men kristne er ikke perfekte. Rett nok er de tilgitt og arvinger til det evige liv. Men kristne mister ikke sin gamle natur, den som står imot Gud og hans vei. Denne naturen henger fortsatt fast ved dem slik at det er to krefter inni den kristne på samme tid – tro på Jesus, og det gamle egoet med sine syndige lyster og begjær. Den kristne er tilgitt i Kristus og samtidig en synder.

Det å være tilgitt og synder samtidig innebærer at hver kristen erfarer en indre kamp. Den syndige naturen og troen kjemper hver dag (Romerne 7). Kristne vet hva den syndige natu-

ren ønsker: Hat, uenighet, sjalusi, sinne, egoisme, misunnelse, umoralsk og uansvarlig nytelse, hovmod, og opprør mot Jesus. De vet også hva Jesus ønsker: Kjærlighet, glede, fred, tålmodighet, godhet, ømhet, selvbeherskelse, ydmykhet, moralsk karakterstyrke og dyd.

Hver dag vender kristne seg bort fra det som den syndige naturen vil og omfavner det Jesus vil. Det er en daglig kamp som aldri blir fullkommen og aldri ferdig så lenger vi lever her i dette livet. Kristne kjemper mot den indre tilbøyeligheten til å forlate Jesus og forkaste de holdninger og dyder han har gitt oss til vårt eget beste. Likevel feiler kristne jevnlig og ofte.

Evangeliet er Guds kraft

Jesus overlot oss ikke til oss selv så vi blir stående kraftløse i kampen. Ikke bare er Jesus i sentrum av forvandlingen som troen medfører. Han er også et sentrum i den daglige kampen mot synd. Han lover å gi kristne åndelig kraft så de kan vinne den daglige kampen mot synden.

Overraskende nok kommer denne kraften i form av noe enkelt og allmenngyldig – evangeliet, altså den erklæringen at Jesus har tilgitt oss. I sin daglige kamp mot synden vender kristne seg mot den tilgivelsen som Jesus har gitt dem gratis. På ny griper de den i tro og fornyer sitt grep om den. Da får de kraft til å motstå synd og leve livet som disipler av Jesus. Det er dette det daglige livet er for en kristen: Å vende seg mot Jesus og bort fra den syndige naturens lyster. Det er en daglig anger – en sirkel som gjentar seg: Å vende seg bort fra synden og mot Jesus, å vende seg mot Jesus og bort fra synden.

Jesus forblir sentrum i det kristne livet gjennom evangeliet om hans kjærlighet til syndere. Gjennom evangeliets budskap opprettholder Gud endringene i enhver kristen. Evangeliet knytter de troende til Jesus og kraften av hans Ånd. Uten Jesus vil holdningsendringen langsomt forsvinne. Uten evangeliet vil troen Gud har skapt i den kristnes hjerte, lide sult på grunn av mangel på åndelig føde. Troen vil bli svak og kan til og med forsvinne helt.

I løpet av århundrene har kristne kommet sammen for å finne styrken som Gud gir i evangeliet. De samler seg som troende for

å høre evangeliet. Slike samlinger er ikke bare sosiale sammenkomster med kaffedriking og prat med venner og bekjente. Kristne samles for å motta den kraften Gud har tilbudt i evangeliet. Gud er fremdeles forbundet med evangeliet. Den Hellige Ånd overfører kraft gjennom det. Apostelen Paulus minte de troende i Roma om dette viktige faktum: "Det [evangeliet] er en Guds kraft til frelse for alle som tror" (Romerne 1,16). De troende kommer sammen for å motta denne kraften i ordene i gudstjenester og bibellesing.

Gud og hans kraft er også forbundet med evangeliet gjennom to viktige handlinger som han har gitt de kristne å forvalte: Dåpen og nattverden. De som tror på Kristus, verdsetter disse sakramentene. Gud skaper tro på Jesus gjennom ordet som er forbundet med dåpens vann når det brukes på den måten som Jesus befalte. Jesus ville at "alle folkeslag" skulle døpes. Det er mer enn bare en seremoni for barn og voksne. Det "gjør dem til disipler" og er, slik apostelen Paulus beskrev det, "det bad som gjenföder og fornyer ved Den Hellige Ånd" (Titus 3,5).

Kristne mottar dåpen én gang. Etter det minnes de at de er døpt og vasket rene fra sine synder, slik Gud har lovet. Dåpens rensende bad gjelder for alltid. Det gir tro, fører de troende inn i Jesu kirke og gir del i kraften til å kjempe mot den syndige naturen vi har i oss.

Dette er den første handlingen. Den andre er feiringen av Herrens nattverd. Jesus innstiftet dette spesielle måltidet den natten han ble forrådt. Han sa: "Dette er mitt legeme ... Dette er mitt blod ... som utøses for mange til syndenes forlatelse" (Matteus 26,26-28). Kristne mottar Jesu kropp og blod for å få tilgivelse. Slik har det vært fra det første århundres kristne til vår tid.

Jesus ville at hans nattverd skulle gjentas ofte. Han ville at disiplene skulle gjøre dette "til minne om meg" (Lukas 22,19). Gjennom evangeliet i dette spesielle kveldsmåltidet overfører Den Hellige Ånd åndelig kraft til dem som mottar det. Det er derfor de kristne har gjort nattverden til en viktig del av sin gudstjeneste. Det er evangeliet på en synlig, håndgripelig måte som overfører Guds nåde i Jesus og gir de troende kraft til å leve som disipler og fornye sin tro i kampen mot synden.

UNNGÅ ALT SOM TREKKER OSS BORT FRA JESUS

Troende har kommet sammen helt siden Jesus for opp til himmelen. I begynnelsen måtte de samles i hemmelighet for å slippe forfølgelse. De identifiserte seg med den enkle tegningen av en fisk – *IXTHUS* – bekjennelsen av at de trodde at Jesus er Kristus, Guds Sønn, deres Frelser. I dag er det kirketårn som viser hvilke steder kristne samles, og det er ofte ringende klokker som er signalet til å samles til gudstjeneste. De har utviklet mer avanserte måter å identifisere seg på. Et enkelt kors har erstattet fiskesymbolet, og kristne definerer nøyte sin tro i sine bekjennelser.

Herren minnet disiplene om at falske lærere ville komme og utfordre deres tro. I løpet av århundrene har kristne bekjent det de har trodd og de har identifisert det de regner som falsk og vrang lære. De trofaste har alltid vendt tilbake til dokumentene fra det første århundret – Det nye testamente – og de gamle jødiske skriftene – Det gamle testamente – for å slå fast hva som er rett og hva som ikke er rett lære.

Allerede i den tidlige kirken fantes det vranglærere som infiltrerte de troende og begynte å utbre tanker som stred mot apostlenes lære. Apostelen Paulus minner de troende på dette: "Jeg formaner dere, brødre: Hold øye med dem som skaper splittelse og fører andre til fall ved å gå imot den lære dere har tatt imot. Hold dere unna dem" (Romerne 16,17).

Det å holde seg borte fra vranglærere var en måte å holde Jesus i sentrum av liv og lære. De kristne visste hvor bedrageriske falske lærere kunne være og hvor nedbrytende deres lære var. Jesus beskriver dem som ulver i fåreklær (Matteus 7,15), og Bibelen beskriver vranglære som koldbrann som sprer seg (2 Timoteus 2,17).

Hvordan kan vi vite om en person er kristen eller ikke? Hvordan skjelner vi mellom dem som forkynner Guds sannhet og dem som ikke gjør det? En enkel regel kan anvendes i alle mellommenneskelige forhold: Vi kjenner hverandre igjen på utseendet. Vi hilser alle på dem vi kjenner igjen. Vi sier ikke

bare "Hei", men vi stanser kanskje for å prate med våre venner og invitere dem til hjem på middag eller kanskje bare en samtale.

Så lenge de kristne ikke har evnen til å se inn i hverandres hjerter og tanker, er de bundet til å dømme etter ytre tegn. Kristne kjenner hverandre igjen etter hva de bekjenner – det de sier og det de gjør. Troen er ikke synlig, men det et menneske sier og gjør, er synlig. Så kristne gjenkjenner hverandre etter bekjennelsen. De tidlige kristne gjorde det gjennom det enkle fiskesymbolet. I dag er det ikke annerledes. Vi gjenkjenner hverandre etter hva vi bekjenner.

En person bekjenner den enkle kristne troen når han eller hun uttaler den apostoliske bekjennelse. Men fordi det er så mange andre ideer som har kommet fram i løpet av århundrene, er dette ikke alltid nok for å være sikker. Kristne identifiserer seg gjennom kirkene de tilhører. Romersk-katolske, metodistiske, lutherske og presbyterianske kirkesamfunn har alle sine særegne trosbekjennelser. De tror ikke alle på de samme tingene. Den enkelte kristne knytter seg ikke bare til Jesus, men også til tankene som kirken underviser. Det å bli medlem i en enkelt kirke, er en bekjenneshandling. Det er et ytre tegn på at et menneske tror på den kirkens lære.

Fordi ikke alle kirker tror på det samme, praktiserer vi ikke fellesskap med dem som tror annerledes enn oss. Denne praksisen er et resultat av kjærlighet til det som Frelseren har gjort for oss og vårt ønske om å følge hans ord. Slik vil vi opprettholde vår forbindelse med Jesus og unngå alt som kan trekke oss bort fra ham. Fellesskap – i alle fall kirkefellesskap – betyr at vi tilber sammen med dem som tror det vi tror, vi mottar den hellige nattverd sammen, og vi arbeider sammen for å forkynne og undervise evangeliet. Vi praktiserer kirkefellesskap med dem som tror det samme som oss – basert på deres ytre bekjennelse. Vi isolerer oss ikke fra alle som tror annerledes; vi bare unngår å bli med dem i gudstjenester og kirkearbeid.

VED NÅDEN ALENE, VED TROEN ALENE, VED SKRIFTEN ALENE

Lutheranere bekjenner at de tror på Jesus. De tror på de gamle sannheter som Guds folk alltid har trodd på. I løpet av den lange perioden på 2000 år som er gått siden Jesus kom, har troende gått imot mange feilaktige ideer som har truet Guds sannhet og deres engasjement for Jesus. Disse utfordringene har foredlet den kristne troen.

Som lutheranere bruker vi ofte et fortettet uttrykk som sier det som er kjernen i vår tro fra reformasjonen: Ved nåden alene, ved troen alene, ved Skriften alene. Noen ganger sies det på latin: *Sola gratia, sola fide, sola scriptura*.

Det betyr rett og slett at vi tror at vi er frelst ved Guds nåde alene. Guds nåde er den ufortjente kjærlighet til syndere som han viste da han sendte Jesus for å frelse oss fra synd og død. Mennesker bidrar ikke på noen måte til sin egen frelse. Gud tar imot syndere ved nåde, ikke fordi de har utført noen handling som gjør at de fortjener å bli tatt imot.

Vi tror at vi mottar denne ufortjente nåden og alt den har gjort for oss ved tro alene. Tro er bare en hånd som mottar Guds nåde. Selve troen er ikke noen menneskelig følelse eller tanke som gjør at Gud elsker oss mer enn andre. Det er simpelthen tillit til Guds kjærlige løfter.

Endelig er alle disse tingene basert på nedskrivningen fra dem som var der med Jesus, det vil si Skriften alene. Det gamle og Det nye testamente er ikke produkter av noen ekstatisk eller følelsesmessig transe. Ei heller er de ønskedrømmer fra desperate mennesker uten håp. Skriverne, særlig de som skrev Det nye testamente, var der. De så. De hørte. De skrev ned det de visste ut fra egne observasjoner slik at generasjoner, som oss, som kom etter at de var borte, skulle få vite hva de hadde sett. Hele Bibelen ble skrevet "for at dere skal tro at Jesus er Messias, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn" (Johannes 20,31).

Vi tror også at vår hensikt som kirke er å dele Guds budskap om Guds kjærlighet i Kristus med alle. Vårt høyeste ønske er at alle skal få vite hvor dyp kjærlighet Jesus har til alle syndere. Vi forkynner evangeliet slik at andre kan bli med oss og forkynne dette budskapet og endelig bli med alle de troende fra alle tider i himmelen og synge lovsanger for Jesus Kristus, Guds Sønn, vår Frelser.

HVA TROR DE KRISTNE, og hva er det som er spesielt for dem som kaller seg lutheranere? I vår tid blir det satt stadig flere spørsmålstegn ved den kristne troen, og Luthers navn brukes oftest for å beskrive gamle, tunge krav. Kunnskapen om hva kristen tro er og hvorfor Luther kom til å bety så mye, har i stor grad blitt borte.

Dette lille heftet viser at det til alle tider har vært motstand mot det Jesus selv lærte og mot Bibelens undervisning om hvem han er. De kristne har derfor fra begynnelsen hatt behov for å uttrykke sin bekjennelse. I løpet av de første årenes harde forfølgelser skjedde det gjennom en enkel tegning av en fisk. De greske bokstavene i ordet fisk stod for en forkortelse av deres bekjennelse: Jesus Kristus, Guds Sønn, Frelser.

Forvanskninger av Bibelens lære om Gud og Jesus allerede i de første århundrene førte til at den kristne troen ble sammenfattet i trosbekjennelser som ennå brukes i kristne kirker over hele verden. Da Martin Luther på begynnelsen av 1500-tallet studerte Bibelen, oppdaget han hvordan alvorlige forvanskninger av Bibelens lære om synderes frelse gjennom nåden hadde trengt inn i den katolske kirke. Han løftet på nytt fram frelsen ved nåden alene, troen alene, Skriften alene.

Vil du vite hva den kristne troen innebærer? Eller vil du bli glad og oppmuntret i din kristne bekjennelse? Les dette heftet og gi det til andre!

FORLAGET SCRIPTURA

ISBN 978-82-7517-016-1